

AKADEMIJA NAUKA I UMJETNOSTI
BOSNE I HERCEGOVINE

RADOVI

KNJIGA LXXXVIII

Odjeljenje medicinskih nauka
Knjiga 25

Redakcioni odbor
Jela Grujić-Vasić, Džemal Rezaković,
Dragomir Stanković

Urednik
Džemal Rezaković,
redovni član Akademije nauka i umjetnosti
Bosne i Hercegovine

UDC 615/.617:502(082)

YU ISSN 0350-0071

SARAJEVO 1991

UVODNE NAPOMENE O KVALITETU LIJEKOVA

JELA GRUJIĆ-VASIĆ

U okviru ciljeva *Zdravlje za sve do 2000. godine* i jugoslavenske strategije za postizanje ovih ciljeva, posebno onih koji su u vezi sa kvalitetom zdravstvenih usluga, u Sarajevu je održano više značajnih kolokvija i javnih skupova od kojih će se ovom prilikom navesti najvažniji a to su:

— *Konferencija u obezbjeđivanju kvaliteta zdravstvenih usluga*, organizator: Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine, Međuakademijski odbor za organizaciju zaštite zdravlja, Sarajevo, 22. maj 1986;

— *I kolokvij zdravstvene zaštite u Jugoslaviji do 2000. godine*, Sarajevo — Igman, 1—8. IX 1985, organizatori: Savezni komitet za rad, zdravstvo i socijalnu zaštitu, Beograd; Institut za socijalnu medicinu i organizaciju zdravstvene zaštite, Sarajevo; Savezni zavod za zdravstvenu zaštitu Beograd; Savez zajednica zdravstvene zaštite Jugoslavije, Beograd;

— *Stručni sastanak koordinatora Jugoslavenske strategije i ciljeva zdravlja za sve do 2000. godine*, Sarajevo, 30—31. 01. 1987. g., organizator: Institut za socijalnu medicinu i organizaciju zdravstvene zaštite Sarajevo.

U materijalima Evropskog ureda SZO: *Principi obezbjeđenja kvaliteta zdravstvenih usluga* kao jedan od zaključaka navodi se da postoje mogućnosti za poboljšanje kvaliteta usluga na svim organizacijskim nivoima zdravstvene zaštite, počevši od individualne interakcije između pacijenta i onog koji pruža uslugu pa kroz sve jedinice ustanova i regiona u zemlji. Imajući u vidu značaj kvaliteta zdravstvenih usluga kao i značaj njihove kontrole, kojoj je SZO posvetila posebnu pažnju u 1989. godini, a prateći i situaciju zdravstva u BiH, mi smo se danas u ovoj kući sastali da kažemo nešto i o kvaliteti usluga i njihovoj kontroli, i to o onom dijelu zdravstvenih usluga koje se odnose na kontrolu kvaliteta lijekova.

Dio uvodnog izlaganja na javnom sastanku Odjeljenja medicinskih nauka *Dobivanje kvalitetnog lijeka*.

Treba napomenuti da je ovo prvi javni skup u ANUBiH koji kao glavnu temu obrađuje oblast koja je od interesa za sve grane farmacije, a posebno za one koje su vezane za kontrolu lijekova i kvalitet usluga u farmaciji kao dijelu zdravstvene zaštite.

Kada se govori o kvalitetu i kontroli kvaliteta lijekova, mora se posmatrati cjelokupan rad farmaceutske struke, jer svaki dio rada u farmaceutskoj djelatnosti utiče na kvalitet lijeka. Opšte je poznato da zdravstvene djelatnosti mogu dati kvalitetne usluge samo ako ispunjavaju određene uslove. Nabrojiće se neki od njih: resursi, dobra organizacija i pravne regulative, ozbiljan i profesionalan pristup u bilo kojoj fazi rada i kvalitetan stručni kadar. Sve ovo vrijedi i za farmaceutsku djelatnost i bez dobrog kadra nije moguće dati kvalitetnu uslugu. Ovdje će se samo navesti kadrovska situacija u farmaceutskoj službi: u Jugoslaviji je u 1971. bilo zaposleno 3.829 farmaceuta. U narednim godinama broj zaposlenih farmaceuta se povećava:

- 1976. zaposleno je 4.574;
- 1980. zaposleno je 5.174;
- 1986. zaposleno je 6.145 farmaceuta.

Godišnja stopa zapošljavanja farmaceuta u zadnjih 15 godina iznosi oko 4%. Naizgled zadovoljavajuća, ova stopa je niža nego kod svih drugih zdravstvenih profila.

U 1986. kretanje broj zaposlenih farmaceuta u odnosu na broj stanovništva predstavljeno je u narednoj tabeli.

Tabela 1. KRETANJE BROJA FARMACEUTA U ODNOSU NA STANOVNIŠTVO 1986. GOD.

Teritorija	Broj stanovnika u 000	Broj farmaceuta	Opterećenost (broj stanovnika)	Obezbijeden na 10 000 stanovnika stopa
Jugoslavija	22425	6145	3650	2,74
BiH	4125	670	6155	1,62
Crna Gora	584	115	5078	1,97
Hrvatska	4601	1820	2528	3,95
Makedonija	1909	318	6003	1,66
Slovenija	1892	855	2213	4,52
Srbija	9314	2368	3933	2,54
SRS van SAP	5694	1712	3326	3,01
SAP Kosovo	1584	95	16674	0,60
SAP Vojvodina	2035	561	3627	2,76

Sada je situacija u Bosni i Hercegovini nešto bolja.

Po pitanju specijalističkog kadra u 1986. godini, registrirano je svega 473 specijalista, što predstavlja 7,7% od ukupnog broja farmaceuta. Od specijalnosti najviše je zastupljena biohemija (311 ili 65%). Ostale specijalnosti predstavljene su u tabeli 2.

Tabela 2. BROJ SPECIJALISTA U 1986. GODINI

Specijalisti	Broj
Ispitivanje lijekova	51
Biohemija	311
Toksikologija	14
Sanitarna hemija	23
Ispitivanje ljekovitog bilja	12
Ostali	62
Ukupno	473

Mora se napomenuti da je za dobar i kvalitetan rad u farmaciji, kao i za dobru kontrolu ovog rada, potrebna kontinuirana postdiplomska nadgradnja. Od farmaceuta se traži da rade na principima savremene zdravstvene zaštite i savremene farmakoterapije. Neoboriva je tvrdnja da svaki farmaceut koji ne obnavlja i ne osvježava svoje znanje poslije pet godina nije u stanju da ide ukorak sa savremenom farmaceutskom naukom, a poslije deset godina praktično je izgubljen za savremenu zdravstvenu zaštitu po pitanju mogućnosti da se ponovo rehabilituje. Imajući u vidu značaj koji ima stručni kadar u obavljanju kvalitetnih usluga, paralelno sa pažnjom koja se poklanja resursima treba u istoj mjeri pokloniti pažnju dodiplomskom i posdiplomskom uzdizanju kadrova, jer u protivnom oni neće moći da odgovore onim zahtjevima koje pred njih postavlja savremena kvalitetna zdravstvena zaštita.

Napomena: Brojčani podaci uzeti su iz materijala *Tematska konferencija: obrazovanje i usavršavanje kadrova farmaceutskih delatnosti*, Beograd 1988, organizator: Savez Farmaceutskih društava Jugoslavije, Savez zdravstvenih radnika Jugoslavije, Društvo farmaceutskih tehničara u saradnji sa Saveznom konferencijom Saveza socijalističkog naroda Jugoslavije i Saveznim većem sindikata Jugoslavije.